

HOTEL »TERME« U BIZOVCU, djelo M. Mitevskog

zahvaljujući kojima se novija turistička izgradnja znatnije prilagođava krajoliku te postojećim povijesnim urbanim aglomeracijama. Nasuprot velikim monolitnim hotelima, zapažaju se nastojanja za raščlanjivanjem volumena građevina (»Maestral« u Brelima, 1966, J. de Luca, A. Rožić i M. Salaj; »Barbara« u Zadru, 1970, Z. Bregovac; »Libertas«, 1970, A. Čičin-Šain i Ž. Vincek; »Adriatic II« u Opatiji, 1971, B. Žnidarec; »Plat« u Platu, 1972, P. Kušan; »Croatia« u Cavtatu, 1972, S. Miličević) te napor da se veliki objekti usklade s mjerilima krajolika (hoteli »Solaris« pokraj Šibenika, 1968, B. Magaš; »Marina Lučica« u Primoštenu, 1971, L. Perković; »Berulia« u Brelima, 1971, A. Rožić; »Galijot« u Plavoj laguni, 1971, M. Salaj; »Marko Polo« u Korčuli, 1972, B. Bernardi). Građevno se naslijede interpretira na suvremeni način u novim hotelskim naseljima (»Uvala Scott« u Kraljevici, 1969, I. Emili; »Ad Turres« u Crikvenici, 1970, D. Turato; Babin kuk na Lapadu, 1975–77, E. D. Stone i »Centar 51«; »Kaktus« u Supetru na Braču, 1977, J. Rošin; »Lavica« kod Splita, 1981, J. Rošin; »Bretanide« u Bolu na Braču, 1985, D. Kovačić; »Punta« u Igranima, 1987, O. Pavlinović). — Nasuprot masovnoj nekontroliranoj izgradnji duž cijele jadranske obale, u težnji da se očuva prirodni ambijent, 70-ih se godina jadranska urbana tradicija odražava u planovima novih koncentriranih *turističko-stambenih naselja* (Červar-Porat, urbanistički plan J. Matijevića, 1971; »Gajac« na Pagu, urbanistički plan D. Milasa, 1987). — U novije se vrijeme u znatnijem broju grade *marine i lučice* za prihvat jahti s objektima koji uglavnom imaju obilježja regionalnoga i lokalnoga graditeljstva (Zadar, 1985, A. Uglešić; Acy marina u Korčuli, 1990, J. Rošin). — U unutrašnjosti se gradi uglavnom u nacionalnim parkovima (»Plitvice«, 1958, M. Haberle, te »Bellevue«, 1963, i »Jezero«, 1970, Z. Bregovac) ili uz lječilišta (»Lipik« u Lipiku, 1978, Z. Krznarić i M. Salaj; »Terme« u Bizovcu, 1990, M. Mitevski). — U Domovinskoj su ratu uništeni mnogobrojni hoteli i turističke građevine u Slavoniji, na području od Zadra do Šibenika te na cijelome juž. primorju.

LIT.: J. Čulić, Način za rješenje problema naših pasivnih krajeva, Jugoslavenski turizam (Split), 1928, 2. — M. Marasović, O dosadašnjoj turističkoj izgradnji jadranske obale, ČIP, 1966, 160–161. — G. Gamulin, Arhitektura u regiji, Zagreb 1967. — A. Pasinović, Prostorni krug Jadrana, ŽU, 1967, 5. — Ž. Domljan, Programske i metodološke pretpostavke u prostornoj koncepciji jadranskog područja, ibid. — Isti, Poslijeratna arhitektura u Hrvatskoj, ibid., 1969, 10. — Z. Čorak, Stil i karakter suvremenih zahvata u jadranski prostor, ibid., 1973, 18–20. — M. Prelog, Prostor i vrijeme, Zagreb 1973. — D. Kečkemet, Uloga tradicije u suvremenoj arhitekturi, ŽU, 1976, 24–25. — Isti, Moderna arhitektura u Dalmaciji, Arhitektura, 1976, 156–157. — Humanističke vrijednosti turizma (zbornik), Zadar 1977. — I. Maroević, Arhitektura sedamdesetih godina u Hrvatskoj, Arhitektura, 1981, 176–177. — ČIP (bibliografija), 1982, 7–8. — I. Perić, Razvitak turizma u Dubrovniku i okolici, Dubrovnik 1983. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945–1985, Arhitektura, 1986, 196–199. — B. Zhi Fang, Izgradnja turističkih objekata u Jugoslaviji, Beograd 1986. — Urbanistički institut SR Hrvatske (monografija), Zagreb 1987. — I. Blažević, Povijest turizma Istre i Kvarnera, Opatija 1987. — D. Kečkemet, Turistička arhitektura u jadranskom krajoliku i povijesnoj urbanoj sredini, Pomorski zbornik, 1989, 27. — T. Premrl, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, Zagreb 1990. — Cultural Heritage of Croatia in the War 1991–92, Zagreb 1993. D. Kt. i R.

TURKALJ, Joza, kipar (Irig u Srijemu, 16. XI. 1890 — Zagreb, 24. VI. 1943). Pohadao Akademiju u Zagrebu 1910–14 (R. Valdec, R. Frangeš-Mihanović). Usavršavao se u Beču 1920–22 (H. Bitterlich). Modelirao portrete i autoportrete (R. Mihailović, 1916; *Kćerka Lelija*, 1935; J. Pavić, 1936; *Autoportret*, 1938), nadgrobnje spomenike (M. Steineru, 1932; B. Petroviću, 1936; I. Jutriši, 1941), a znatan dio njegova opusa pripada dekorativnome žanru i primijenjenoj plastici (sfinge u zooološkom vrtu u Zagrebu, reljefi za Higijenski zavod u Dubrovniku). S V. Radaušem izводи 1939. *Spomenik borcima Prvoga svjetskog rata* na Mirogoju u Zagrebu.

Turkaljevo djelo nije opsežno, a njegov je umj. razvoj tekao mirno. Najčešća mu je tema žensko tijelo. Njegove mnogobrojne figure i aktovi modelirani su jednostavno, širokim plohami i zatvorenim planovima u kojima ponekad položaj ruku i njihova krivulja teži stilizaciji (*Plesačica*, 1920). Izradio je nekoliko medalja i spomenica vezanih uz održavanje športskih priredaba u Zagrebu. U njima se na realističan način reproduciraju karakteristični pokreti likova, istaknuti kontrastima svjetla i sjene (*Internacionalni miting u Zagrebu*, 1923). Izlagao je na Proljetnome salonu 1916–27, te s »Grupom zagrebačkih umjetnika«. Samostalnu izložbu priredio je u Zagrebu 1921.

LIT.: I. Gorenčević, Predodređenje doživljavanja likovnih umjetnosti. Vidici s nekih uspona našeg modernog vajarstva, Savremenik, 1921, 3. — I. Esih, Joza Turkalj 1890–1943, Prosvjetni život, 1943, 14–15. — B. Gagro, Hrvatska skulptura građanskog perioda, u kata-

J. TURKALJ, *Ženski akt*. Zagreb, Gliptoteka HAZU

